BEDİR SAVAŞI

Hicri 2. Yıl 17 Ramazan

13 Mart 624 Cuma

Kureyş'in Ticaret Kervanı

- Hicret'in 2. senesinde Kureyş müşrikleri, bir ticaret kervanı hazırlamışlardı. Şam pazarına gönderilen kervana, Mekke'den kadın erkek hemen hemen herkes hisselerine göre ortak idiler. Bin deveden meydana gelen ve sermayesi 50 bin dinar olan bu büyük ticaret kervanının satılan malları karşılığında Müslümanlara karşı harbe hazırlık için silâh alınacaktı.
- Kureyşliler ayrıca kervanla birlikte Ebû Süfyan başkanlığında 30-40 kişi kadar muhafız da göndermişlerdi.

- Bedir civarından geçecek olan kervandaki malların bir bölümü de Müslümanlara aitti. Çünkü hicret ederken mallarını Mekke'de bırakmak zorunda kalmışlar, müşrikler de onlara el koymuştu. Müşrikler, Müslümanların gözleri önünde bu malları develere yükleyip Şam'a ve Yemen'e götürerek satıyorlardı. Müslümanlar ise mallarını geri almak istiyorlardı.
- Peygamber Efendimiz, bu durumu haber alınca bu kervanın Mekke'ye dönmesine mâni olmaya karar verdi.
- Bu amaçla yaklaşık 300 kişilik bir kuvvetle yola çıkmaya hazırlandı.

Sahabilerin Savaşa Katılma Arzusu

- Sahabîler, Bedir Seferine katılmayı şiddetle arzu ediyorlardı. Hattâ, bu hususta kura çekenler bile vardı. Ensâr'dan Sa'd, babası Hayseme'ye şöyle dedi:
- لَوْ كَانَ غَيْرُ الْجَنَّةِ آثَرْتُكَ بِهِ، إِنِّي أَرْجُو الشَّهَادَةَ فِي وَجْهِي هَذَا،
- "Eğer bu seferin mükâfatı Cennet'ten başka bir şey olsaydı, senden geri kalırdım! Ben, bu seferde bana şehitlik nasip olmasını umuyorum."
- Babası ise ona, "Sen, rahatsız olan hanımının yanında kal da ben gideyim." diye cevap vermişti. Ama Sa'd bunu kabul etmemiş ve aralarında kur'a çekilmesine karar vermişlerdi. Çekilen kur'a Sa'd'a çıkmış ve sefere o iştirak etmişti. Bedir'de şehid düşerek bu yüksek arzusuna da nail oldu.

- Sefere çıkmak için yalnız erkeklerde değil, kadınlarda da büyük bir istek ve arzu vardı. Sefer hazırlıkları yapılırken Ümmü Varaka binti Abdullah, Rasûlullah'ın huzuruna vararak savaşa katılmak istediğini şöyle belirtti:

- تَأْذَنُ لِي فَأَخْرُجَ مَعَكَ أُدَاوِي جَرْحَاكُمْ وَأُمَرِّضُ مَرْضَاكُمْ لَعَلَّ اللَّهَ يُهْدِي لِي شَهَادَةً

- "Bana müsaade et de sizinle birlikte ben de çıkayım. Yaralarınızı tedavi eder, hastalananlarınıza bakarım. Olur ki Allah, bana şehitlik nasip eder."

- Peygamber Efendimiz, bu fedakâr kadına,
- «إِنَّ اللَّهَ مُهْدٍ لَكِ شَهَادَةً»
- *"Muhakkak ki Allah, sana şehitlik nasip eder."* diye cevap verdi.
- Bu hâdiseden sonra Efendimiz, onu hep "şehide" diye anardı.
- Nitekim, hafız olan Ümmü Varaka, Hz. Ömer devrinde biri erkek diğeri kadın iki uşağı tarafından geceleyin üzerine kadife örtü basılarak şehid edildi. Katiller, yakalanarak, asılmak suretiyle cezalandırıldılar.
- Medine'de, asılmak suretiyle cezalandırmanın ilkini bu hâdise teşkil eder.

Medine 'den Hareket

- Peygamber Efendimiz, Abdullah İbni Ümmî Mektum'u kendi yerine Mescitte namaz kıldırmakla vazifelendirdi. Ensâr'dan Ebû Lübabe'yi ise, şehre nâib [vekil] tâyin etti.
- Ramazan ayından 12 geceyi geride bıraktıkları, oldukça sıcak bir Cumartesi gününde mücâhidlerle Medine'den hareket etti.
- Peygamberimizin beyaz sancağını Mus'ab b. Umeyr taşıyordu. İki siyah bayraktan biri Hz. Ali'nin, diğeri ise Ensâr'dan Sa'd b. Muaz'ın elindeydi.
- Mekkeli müşriklerin kervanı Bedir mevkiinde karşılanacaktı. Bedir, Medine'nin güneybatı yönünde takriben 145 km uzaklıkta bir ovanın adıdır. Etrafı yüksek dağlarla çevrilir.
- Kervanı karşılamak üzere buranın seçilme sebebi, bu bölgenin Mekke, Medine ve Suriye'ye giden yolların birleştiği stratejik önemi olmasıdır.

- Müslümanlar, yazın en sıcak günlerinin birinde Medine'den yola çıkmışlardı; üstelik, Ramazan ayı olduğu için oruçlu bulunuyorlardı.
- Kavurucu sıcaklar altında, oruçlu hâlde yol almak oldukça güçtü. Bu sebeple, Peygamber Efendimiz, orucunu açtı, mücahitlere de açmalarını emir buyurdu.

Yaşları Küçük Olanların Geri Çevrilmesi

- Henüz Medine'den fazla uzaklaşılmamıştı. Resûli Ekrem, küçük yaşta olanları ordudan ayırarak geri çevirdi. Sayıları sekiz olan bu küçük mücâhidler, ordudan geri kalmaktan fazlasıyla üzüldüler. Bunun üzerine Peygamberimiz, bir ikisine tekrar orduya katılma izni verdi.
- Hz. Sa'd b. Ebî Vakkas anlatıyor:
- "Rasûlullah'ın küçüklerimizi geri çevirmesinden biraz önce, kardeşim Umeyr'in göze görünmemeye çalıştığını gördüm.
- "'Kardeşim, sana ne oldu?' diye sordum.
- “Rasûlullah'ın, beni küçük görüp geri çevirmesinden korkuyorum! Hâlbuki ben sefere çıkmak istiyor, Allah'ın bana şehitlik nasip etmesini umuyorum.” diye cevap verdi.
- "Rasûlullah onu görünce küçük görüp, ona, 'Sen geri dön.' dedi.

- "Umeyr ağlamaya başladı. Bunun üzerine Rasûlullah da müsaade etti. Umeyr'in boyu kısa olduğu için kılıcını bağlayamamış, ben yardım ederek bağlamıştım."
- Allah yolunda savaşıp şehidlik mertebesine ulaşmak isteyen Umeyr, harb esnasında müşriklerin oklarına hedef olup bu yüksek gayesine ulaştı.

Develere Nöbetleşe Binilmesi

- Müslümanlarla beraber 2 at, 70 deve vardı. Develere nöbetleşe biniliyordu. Peygamber Efendimiz de bu hususta, diğer Müslümanlardan kendisini farklı görmek istemiyordu. Hz. Ali ve Mersed b. Ebî Mersed ile bir deveye nöbetleşe biniyorlardı.
- Yürüme sırası Efendimize geldiğinde, diğer iki sahabî, "Yâ Rasûlallah!.. Sen bin; biz, senin yerine yürürüz." diyorlardı. Ancak, Peygamber Efendimiz bunu kabul etmedi ve şöyle buyurdu:
- «مَا أَنْتُمَا بِأَقْوَى عَلَى الْمَشْيِ مِنِّي، وَمَا أَنَا أَغْنَى عَنِ الْأَجْرِ مِنْكُمَا»
- *"Siz yürümekte benden daha kuvvetli olmadığınız gibi, ecir hususunda da sizden daha müstağni değilim."*

Kureyş Kervanının Yol Değiştirmesi

- Ebû Süfyan, Müslümanların kervanı ele geçirmek için yola çıktıklarını öğrenmişti.
- Mekke'ye derhâl bir haberci göndererek durumu onlara haber verdi, kendisi de kervanın istikametine değiştirerek Kızıl Deniz sahilinden Bedir'e uğramadan Mekke'ye doğru yol aldı.
- Mekke'ye varan haberci, acayip bir kılıkla, devesinin üzerinde bağıra bağıra haberi duyurdu:
- "Ey Kureyş topluluğu!.. Ticaret kervanınıza, Ebû Süfyan'ın yanındaki mallarımıza Muhammed ve ashabı saldırdılar! Ona ulaşabileceğinizi sanmıyorum. İmdat! İmdat!"

Kureyş 'in Savaşa Hazırlanması

- Bu haber Kureyş'in infialine sebep oldu. Zira kervanda hemen hemen her ailenin malı vardı. Kureyşliler derhâl toplandılar. Süratle hazırlığa başladılar. Alelacele hazırlanan müşrik ordusunun mevcudu 950'yi buldu. Bu orduda 100 at, 700 deve vardı.
- Bu rakam, sayıca, kervanı takibe çıkan Müslümanların üç katı demekti. Aynı zamanda, Kureyş Ordusu, silâh bakımından da Müslümanlardan çok daha üstündü.
- Bu arada, müşrik ordusuna katılmak istemeyenler de çıktı. Fakat Ebû Cehil ve diğer ileri gelenlerin baskısı karşısında onlar da iştirak etmek zorunda kaldılar. Buna rağmen Ebû Leheb, hasta olduğunu bahane etti ve yerine bedelle birini göndererek Mekke'de kaldı.

- Hazırlanan müşrik ordusu, muganniyelerin söylediği şarkılar, kadınların çaldığı deflerin coşkun havası içinde Mekke'den Bedir'e doğru hareket etti.
- Yolda, kervanını Bedir'den arızasız geçiren Ebû Süfyan'dan kendilerine;
- "Siz kervanınızı, kervan üzerindeki adamlarınızı ve mallarınızı muhafaza etmek için yola çıkmıştınız. Allah onları kurtarıp selâmete erdirdi. Artık dönünüz!" diye haber gönderdi.
- Ancak, Ebû Cehil dönmek niyetinde değildi. Başkalarının da geri dönmesine rıza göstermeyerek şöyle konuştu:
- "Vallahi, Bedir'e varmadıkça dönmeyiz. Orada üç gün kalırız. Develer boğazlayıp yemekler yeriz. Şaraplar içeriz. Cariyelere şarkılar söyleterek eğleniriz! Başımıza toplanacak Araplar bizi dinler ve seyrederler. Bundan sonra hep bizden korkar dururlar. Haydi, ilerleyiniz!"

- Allah müşriklerin bu durumunu Müslümanlara ibret almaları için şöyle anlatmaktadır:
- وَأَطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ [46]
- ***Enfal - 46. Allah ve Rasûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir.***
- وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ [47]

- ***47. Çalım satmak, insanlara gösteriş yapmak ve (insanları) Allah yolundan alıkoymak için yurtlarından çıkanlar (kâfirler) gibi olmayın. Allah onların yaptıklarını çepeçevre kuşatmıştır.***
- **وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لاَ غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لاَ تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ [48]**
- ***48. Hani şeytan onlara yaptıklarını güzel gösterdi de: Bugün insanlardan size galip gelecek kimse yoktur, şüphesiz ben de sizin yardımcınızım, dedi. Fakat iki ordu birbirini görünce ardına döndü ve: Ben sizden uzağım, ben sizin göremediklerinizi (melekleri) görüyorum, ben Allah'tan korkuyorum; Allah'ın azabı şiddetlidir, dedi.***

- Müşrik ordusu Bedir'e doğru ilerlemeye başlarken, haberci de Ebû Süfyan'ın yanına dönüp durumu kendisine anlattı. Ebû Süfyan bu haberden memnun olmadı:
- "Yazık oldu kavmime! Bu, Amr b. Hişam'ın, Ebû Cehil'in işidir! Dönmek istemedi. O, bunu halka baş olmak sevdasıyla yaptı. Azgınlık, eksiklik ve uğursuzluk getirir." dedi.
- Endişesini ise son cümlesiyle şöyle dile getirdi:
- "Eğer Muhammed'in ashabı onlara rastlarsa, işleri tamamdır!"
- Ebû Cehil'in bütün şirretliğine ve kışkırtıcılığına rağmen, ordudan ayrılanlar da oldu: Ahnes b. Şerik, müttefiki bulunan Zühre Oğullarını ikna ederek beraberce Mekke'ye döndüler. Daha sonra bunları, Hz. Ömer'in kabilesi Adiyy b. Ka'b Oğulları takib etti.

- Müşrik ordusuna Haşîm Oğulları da katılmıştı. Kureyş'ten bazıları, kendilerine, "Vallahi, ey Haşîm Oğulları! İyi biliyoruz ki sizler, her ne kadar bizimle sefere çıkmışsanız da, kalbiniz Muhammed'ledir." deyince, Ebû Tâlib'in oğlu Tâlib de bir grupla birlikte geri döndü.

İslâm Ordusu, Zefiran Mevkiinde

- Peygamber Efendimiz, mücâhidlerle Safra yakınındaki Zefiran mevkiine vardığında, Kureyş'in büyük bir orduyla gelmekte olduğunu haber aldı. Böyle bir hareketle karışılacaklarını tahmin etmediklerinden bir anda ne yapmaları gerektiği hususunda karar veremediler. Zîra Medine'den çıkarken niyetleri harp etmek değildi. Bunun için bir hazırlıkları da yoktu. Üstelik alınan istihbarata göre, müşrik ordusu hem sayıca çok, hem silâhça onlardan üstün idi.

Mücâhidlerle İstişare

- Resûli Ekrem, ashabını topladı. Kervanın takib edilmesinin mi, yoksa müşrik ordusuna karşı çıkmanın mı daha uygun olacağı hususunda onlarla istişarede bulundu. Bir kısım mücâhid, kervanın takib edilmesinin uygun olacağını ifade etti. Rasulullah, bundan hoşlanmadı.
- O sırada Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer söz alıp, müşriklerin üzerine yürümenin, onlarla harbe girmenin daha muvafık olacağı hususunda konuşunca, Peygamberimiz bundan memnun oldu.
- Daha sonra, Ensâr'dan Mikdat b. Esved Hazretleri şöyle dedi:
- يَا رَسُولَ اللّٰهِ امْضِ لِأَمْرِ اللّٰهِ فَنَحْنُ مَعَك، وَاَللّٰهِ لَا نَقُولُ لَك كَمَا قَالَتْ بَنُو إسْرَائِيلَ لِنَبِيِّهَا: {فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبّكَ فَقَاتِلَا إِنّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ}،

وَلَكِنْ اذْهَبْ أَنْتَ وَرَبّك فَقَاتِلَا إنّا مَعَكُمَا مُقَاتِلُونَ وَالّذِي بَعَثَك بِالْحَقّ لَوْ سِرْت بِنَا إلَى بِرْكِ الْغِمَادِ لَسِرْنَا مَعَك – وَبِرْكُ الْغِمَادِ

- "Ey Allah'ın Resûlü! Allah sana ne emrettiyse onu yap. Biz seninle beraberiz. Biz İsrâiloğulları'nın Hz. Musa'ya dedikleri gibi, ***'Sen ve Rabbin gidin, onlarla savaşın. Biz burada oturacağız.'***[4] demiyoruz. Biz sana ancak, '(Düşman üzerine) yürü, biz de seninle beraberiz!' diyoruz.[5] "Seni hak üzere gönderen Allah'a yemin ederim ki sen bizi (çok uzak bir yer olan) Berkü'l-Gımâd'a kadar yürütecek olsan, seninle birlikte oraya kadar yürürüz."[1]

---

[1] Vâkıdî, Meğâzî, I, 48.

- Bu sahabînin sözlerinden memnun olan Rasulullah, kendisine hayır duada bulundu. Bu konuşmalardan sonra, kararın ne mahiyette verileceği artık anlaşılmıştı.
- Fakat Ensâr'ın da bu hususta görüşünü almak gerekiyordu. Çünkü onlar Medine dâhilinde Peygamberimizi ve Müslümanları koruyacaklarına dair söz vermişlerdi. Şimdi ise şehrin dışında bulunuyorlardı. Peygamber Efendimiz, onların bu konudaki görüşlerini sordu.
- Ensâr nâmına Sa'd b. Muaz Hazretleri söz aldı ve şöyle konuştu:
- إِنّا قَدْ آمَنّا بِك وَصَدّقْنَاك، وَشَهِدْنَا أَنّ كُلّ مَا جِئْت بِهِ حَقّ، وَأَعْطَيْنَاك مَوَاثِيقَنَا وَعُهُودَنَا عَلَى السّمْعِ وَالطّاعَةِ فَامْضِ يَا نبي الله فوالذي بَعَثَك بِالْحَقّ لَوْ اسْتَعْرَضْت هَذَا الْبَحْرَ فَخُضْته لَخُضْنَاهُ مَعَك ، مَا بَقِيَ مِنّا رَجُلٌ

وَصِلْ مَنْ شِئْت ، وَاقْطَعْ مَنْ شِئْت ، وَخُذْ مِنْ أَمْوَالِنَا مَا شِئْت ، وَمَا أَخَذْت مِنْ أَمْوَالِنَا أَحَبّ إلَيْنَا مِمّا تَرَكْت

- "Ey Allah'ın Resûlü! Biz sana iman edip, seni tasdik ettik. Getirdiğin her şeyin hak ve gerçek olduğuna şahitlik yaptık. Sana itaat etmek ve sözüne uymak konusunda söz verdik. Ey Allah'ın Peygamberi! Allah'ın emrini uygula (biz seninle beraberiz). Seni hak üzere gönderen Allah'a yemin olsun ki sen şu denize dalacak olsan biz de seninle birlikte dalarız. Bizden bir kişi bile geride kalmaz. Dilediğinle görüş, dilediğinle ilişkiyi kes. Mallarımızdan dilediğini al. Doğrusu mallarımızdan aldığın bizim için bıraktığından daha hoştur."[2]

---

[2] Vâkıdî, Meğâzî, I, 48-49.

- Karar artık kesinlik kazanmıştı: Bir avuç mücâhid, her şeye rağmen, kendilerinden gerek sayıca ve gerekse silâhça kat kat fazla olan müşrik ordusuna karşı koyacaklardı. Onların sayıca çokluğu, silâhça üstünlüğü kahraman sahabîlerin gözünü korkutmadı.
- Onlar, Allah'ın yardımına güveniyorlardı. Allah için mücadele vereceklerinin idrakinde olarak, Din Sahibinin, yardımını esirgemeyeceğine gönülden inanıyorlardı.
- Sa'd b. Muaz'ın konuşmasından fevkalâde memnun olan Rasûlullah, sevinç içinde, ümit dolu bir seda ile mücâhidlere şöyle seslendi:
- «سِيرُوا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ وَعَدَنِي إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ، فَوَاللَّهِ لَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مَصَارِعِ الْقَوْمِ»

- *"Allah'ın bereketine yürüyün! Allah bana iki gruptan (kervan ve müşrik ordusu) birini vaat etti. İşte, Kureyş'in tek tek düşüp uzanacağı yerleri şimdiden görür gibiyim!"*
- Bu konuşma mücâhidler üzerinde derin bir tesir icra etti ve heyecanlarını kat kat artırdı.

- Bedir Savaşındaki ortam Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılmaktadır.

- وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ
- ***Enfal-7. Hatırlayın ki, Allah size, iki taifeden (kervan veya Kureyş ordusundan) birinin sizin olduğunu vadediyordu; siz de kuvvetsiz olanın (kervanın) sizin olmasını istiyordunuz. Oysa Allah, sözleriyle hakkı gerçekleştirmek ve (Kureyş ordusunu yok ederek) kâfirlerin ardını kesmek istiyordu.***
- لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ
- ***8. (Bunlar,) günahkârlar istemese de hakkı gerçekleştirmek ve bâtılı ortadan kaldırmak içindi.***
- إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ مُرْدِفِينَ

- ***9. Hatırlayın ki, siz Rabbinizden yardım istiyordunuz. O da, ben peşpeşe gelen bin melek ile size yardım edeceğim, diyerek duanızı kabul buyurdu.***
- وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلاَّ بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ
- ***10. Allah bunu (meleklerle yardımı) sadece müjde olsun ve onunla kalbiniz yatışsın diye yapmıştı. Zaten yardım yalnız Allah tarafındandır. Çünkü Allah mutlak galiptir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir.***

- إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الأَقْدَامَ
- ***11. O zaman katından bir güven olmak üzere sizi hafif bir uykuya daldırıyordu; sizi temizlemek, şeytanın pisliğini (verdiği vesveseyi) sizden gidermek, kalplerinizi birbirine bağlamak ve savaşta sebat ettirmek için üzerinize gökten bir su (yağmur) indiriyordu.***

- Al-i İmran suresinde de Bedir savaşıyla ilgili şöyle buyurulmaktadır:

- ***Hani sen mü'minleri savaşmak için elverişli yerlere yerleştirmek için evinden erkenden ayrılmıştın. Allah işitendir bilendir. O zaman sizden iki grup neredeyse 'çözülüp geri çekilmek' istemişti. Oysa Allah onların (velisi) yardımcısıydı. Artık mü'minler yalnızca Allah'a tevekkül etmelidir.***

- ***Andolsun siz güçsüz iken Allah size Bedir'de yardımıyla zafer verdi. Şu halde Allah'tan sakının O'na şükredebilesiniz. Sen mü'minlere: "Rabbinizin size meleklerden indirilmiş üç bin kişiyle yardım-iletmesi size yetmez mi?" diyordun. Evet eğer sabrederseniz sakınırsanız ve onlar da aniden üstünüze çullanıverirlerse Rabbiniz size meleklerden nişanlı beş bin kişiyle yardım ulaştıracaktır.***

- ***Allah bunu (yardımı) size ancak bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla tatmin bulsun diye yaptı. 'Yardım ve zafer' (nusret) ancak üstün ve güçlü hüküm ve hikmet sahibi olan Allah'ın katındandır.***

- ***(Ki bununla) İnkâr edenlerin önde gelenlerinden bir kısmını kessin (helak etsin) ya da 'umutları suya düşmüşler olarak onları' tepesi aşağı getirsin de geri dönüp gitsinler.' (3/121-127)***

- Kureyş ordusu daha önce gelip Bedir kuyusu çevresinde yerleşmişti. İslam mücahitleri ise susuzdu. Aynı zamanda tuttukları mevki de çok kumluk olduğundan serbestçe harekete imkan vermiyordu. Yağan yağmur hem onların kalbindeki bazı vesveseleri giderdi, morallerini yükseltti hem de su ihtiyaçlarını karşıladı. Ayrıca kumluk bir yer olan savaş alanını pekiştirerek harekete elverişli bir duruma getirdi.

Düşman Ordusu Hakkında Bilgi Edinme

- İslâm Ordusu, Cuma gecesi yatsı vakti Bedir yakınına geldi.
- Peygamber Efendimiz, *"Şu küçük tepe yanındaki kuyu başında birtakım bilgiler elde edeceğimizi umarım."* diyerek Hz. Ali, Zübeyr b. Avvam ve Sa'd b. Ebî Vakkas gibi bazı sahabîleri o tarafa gönderdi.
- Müşriklerin sucuları, develeriyle birlikte kuyunun başında bulunuyorlardı. Mücâhidler onlardan bazılarını ele geçirdiler.
- Bu esirler Peygamberimizin huzuruna getirildiklerinde, Efendimiz, kendilerine, *"Bana, Kureyş hakkında malûmat veriniz!"* diyerek düşman hakkında birtakım bilgiler edindi.

Müşrik İleri Gelenlerin Öldürüleceği Yerlerin Bildirilmesi:

- Bedir'e vardığı gece Peygamber Efendimiz,
- هَذَا مَصْرَعُ فُلاَنٍ غَدًا
- *"İnşallah, yarın sabah filânın vurulup düşeceği yer şurasıdır! İnşallah, yarın sabah filânın vurulup düşeceği yer şurasıdır! İşte şurasıdır, şurasıdır!"* buyurdu ve elini o yerlere koyarak müşrik Kureyş reislerinden her birinin nerede katledileceğini birer birer gösterdi.
- Hz. Ömer der ki:
- "Onlardan hiçbirisi de, Rasulullah'ın elini koyduğu yerlerin ne ilerisinde, ne de gerisinde vurulup düşmediler!"

İslâm Ordusunun Bedir'e Önce Gelişi

- Rasulullah Efendimiz, mücahitlerle karargâhın nerede kurulmasının daha uygun olacağını ashabıyla görüştü.
- O zaman, 33 yaşlarında bulunan Hubab b. Münzir ayağa kalktı ve şöyle dedi:
- يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَبِوَحْيٍ فَعَلْتَ أَوْ بِرَأْيٍ؟
- "Yâ Rasûlallâh! Burası, sana Allah'ın emrettiği, bir yer midir? Yoksa şahsî bir görüş neticesi, bir harp tedbiri olarak mı seçildi?" diye sordu.
- Rasulullah Efendimiz, "Hayır! Şahsî bir görüş neticesi, bir harp tedbiri icabı olarak seçildi." buyurdu.
- Bunun üzerine Hubab, "Yâ Resûlallah!.. Burada karargâh kurmak pek uygun değildir. Siz, halkı hemen buradan kaldırınız! Kureyş kavminin

konacağı yerin yakınındaki suyun başına gidip yerleşelim. Ben orayı bilirim. Orada suyu bol ve tatlı bir kuyu vardır. Onun gerisindeki bütün kuyuları kapatalım. Sonra bir havuz yapıp onu suyla dolduralım. Sonra da müşriklerle çarpışalım. Biz, susadıkça havuzumuzdan içeriz. Onlar su bulup içemezler, zor duruma düşerler." diye konuştu.

- Rasulullah Efendimiz,

- «يَا حُبَابُ، أَشَرْتَ بِالرَّأْيِ»

- "Ey Hubab!.. Doğru olan görüş, senin işaret ettiğindir." buyurarak hemen ayağa kalktı. Mücâhidler de derhâl ayağa kalktılar. Kureyş müşriklerinin konacakları yerin yakınındaki suyun yanına kadar gittiler.

- Sonra, Peygamber Efendimizin emriyle kuyular kapatıldı. Bir havuz yapılıp içerisi kuyu suyuyla dolduruldu ve içine de bir kab konuldu.

Peygamberimiz İçin Gölgelik Yapılması

- Bu arada, Sa'd b. Muaz Hazretlerinin teklifiyle, Rasulullah Efendimiz için, hurma dallarından bir gölgelik, yâni çadır yapıldı. Peygamber Efendimiz, gölgeliğin altına Hz. Ebû Bekir'le birlikte girdi.
- Sa'd b. Muaz Hazretleri de, kılıcını takınıp, Ashabı Kiram'dan birkaç zâtla birlikte, gölgeliğin kapısı önünde nöbet beklemeye başladı.

Ordunun Savaş Düzenine Sokulması

- Resûli Ekrem Efendimiz, Bedir'e gelir gelmez ordusunu harb nizamına soktu. Ordu saf ve hatlarını dikkatle kontrol etti. Müslüman kuvvetler; Muhacirler, Evsliler ve Hazreçliler olmak üzere üç kısma ayrılmışlardı. Her biri açtıkları kendi sancakları altında toplanmışlardı.
- Muhacirlerin sancağını Mus'ab b. Umeyr, Evslilerinkini Sa'd b. Muaz, Hazreçlilerinkini ise Hubab b. Münzir Hazretleri tutuyordu."

- Resûli Ekrem Efendimiz, bütün bunlardan sonra ordusuna şu talimatı verdi:
- *"Hatlarınızı bırakıp ayrılmayınız! Bir yere kımıldamadan yerlerinizde sebat ediniz. Ben emir vermedikçe savaşa başlamayınız. Oklarınızı, düşman size yaklaşmadan kullanıp israf etmeyiniz. Düşman kalkanını açtığı zaman okunuzu atınız. Düşman iyice sokulunca elinizle taş atınız. Daha da yaklaşırsa mızrak ve kargılarınızı kullanınız. Kılıç en sonunda düşmanla göğüs göğüse gelindiği vakit kullanılacaktır."*
- Mücâhidlerin her biri, bulunduğu yere taş yığınakları yapmıştı. Müdafaa harbinde bulunacakları için, bu, çok işe yarayacaktı. Düşman bundan mahrumdu; çünkü, taarruz taktiğini uyguluyordu. Dolayısıyla, hücum esnasında fazla taş taşıyamazlardı.

Dua ve İbâdet ile Geçirilen Gece

- Harpten bir önceki gece Peygamber Efendimiz, kendisi için yapılan gölgelikte bütün gecesini ibâdetle geçirmişti. Arkasından, ellerini açarak, şu duayı yaptı:

- اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنْ تَهْلِكْ هَذِهِ الْعِصَابَةُ مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ لَا تُعْبَدُ فِي الْأَرْضِ أَبَدًا.

- *"Allah'ım!.. Bana yaptığın va'dini yerine getir! "Allah'ım!.. Bu bir avuç Müslüman mücâhid helak olursa, artık sana yeryüzünde ibâdet edecek kimse kalmaz."*

- Rasulullah Efendimiz, vakit namazlarında da aynı duayı tekrarlıyordu. Bu duayı duyan mücâhidler ise, heyecanlarından yerlerinde duramaz hâle gelmişlerdi.

İki Ordu Karşı Karşıya

- Rasulullah, ordusuna âit hazırlıkları tamamlamıştı. O sırada, müşrik ordusu da Bedir mevkiine çıkıp geldi.
- Manzara oldukça düşündürücü ve ibretli idi. Zira birbirleriyle amansızca çarpışacak olanların çoğu akraba idi. Kardeş kardeşle, baba oğulla, dayı yeğenle kıyasıya vuruşacaktı.
- Peygamber Efendimiz de, gölgeliğinden çıkarak, ordusunu son bir defa dikkatle teftişten geçirdi. Her şey istediği gibi düzgün ve intizamlı idi. Ne var ki, düşman sayıca ve silâhça üstündü.

- إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَى وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لاَخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولاً لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَا مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ

- ***Enfal - 42. Hatırlayın ki, (Bedir savaşında) siz vâdinin yakın kenarında (Medine tarafında) idiniz, onlar da uzak kenarında (Mekke tarafında) idiler. Kervan da sizden daha aşağıda (deniz sahilinde) idi. Eğer (savaş için) sözleşmiş olsaydınız, sözleştiğiniz vakit hususunda ihtilâfa düşerdiniz. Fakat Allah, gerekli olan emri yerine getirmesi, helâk olanın açık bir delille (gözüyle gördükten sonra) helâk olması, yaşayanın da açık bir delille yaşaması için (böyle yaptı). Çünkü Allah hakkıyla işitendir, bilendir.***

- إِذْ يُرِيكَهُمُ اللهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلاً وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الأَمْرِ وَلَكِنَّ اللهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
- ***43. Hatırla ki, Allah, uykunda sana onları az gösterdi. Eğer onları sana çok gösterseydi, elbette çekinecek ve bu iş hakkında münakaşaya girişecektiniz. Fakat Allah (sizi bundan) kurtardı. Şüphesiz O, kalplerin özünü bilir.***
- وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلاً وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولاً وَإِلَى اللهِ تُرْجَعُ الأُمُورُ
- ***44. Allah, olacak bir işi yerine getirmek için (savaş alanında) karşılaştığınız zaman onları sizin gözlerinizde az gösteriyor, sizi de onların gözlerinde azaltıyordu. Bütün işler Allah'a döner.***

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
- ***45. Ey iman edenler! Herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki başarıya erişesiniz.***
- وَأَطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ
- ***46. Allah ve Resûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir.***

<u>Muhacirlerden İlk Şehid</u>

- O dönemde bir savaş âdeti olarak önce her iki taraftan teke tek çarpışacaklar ortaya çıkacaktı.
- Fakat, müşrikleri heyecana getirmek için ortaya atılan Amir b. Hadremî, harp usûlüne muhalefet ederek, mücâhidlere doğru bir ok attı. Ok, Muhacir Müslümanlardan Mihca'ya isabet etti ve orada İslâm Ordusu ilk şehidini verdi. Resûli Ekrem, *"Mihca, şehidlerin efendisidir."* buyurarak İslâm'ın bu ilk şehidini müjdeledi.
- Mihca'nın şehâdeti havayı birdenbire elektriklendirdi. Bu sırada müşrik ordusundan, Rabia Oğullarından Utbe ve Şeybe ile Utbe'nin oğlu Velid ortaya atılarak er dilediler.
- Benî Neccar'dan Afra isminde bir kadının yedi oğlu vardı ve yedisi de Bedir'de hazır bulunuyordu. Onlardan ikisi, Muaz ve Avf ile Rasûlullah'ın şâiri Abdullah b. Ravaha Hazretleri onlara karşı çıktılar.

- Rasulullah Efendimiz, Müslümanlarla müşrikler arasındaki bu ilk çarpışmada, Ensâr'ın müşriklerle karşılaşmasını arzu etmiyordu.
- Müşrikler, "Siz kimlersiniz?" diye sordular.
- Onlar, "Ensâr'dan filân ve filânız." diye cevap verdiler.
- Müşrikler, "Bizim sizinle işimiz yok. Biz, Abdûlmuttâlib Oğullarından, amcalarımızın oğullarıyla çarpışacağız." dediler. Sonra da Peygamber Efendimize hitaben, "Yâ Muhammed! Sen, bizim karşımıza, kavmimizden dengimiz olanı çıkar!" diye konuştular.
- Bunun üzerine Efendimiz, Ensâr gençlerine saflarına dönmelerini emir buyurdu ve kendilerine dua etti. Sonra da,
- قُمْ يَا عُبَيْدَةُ بْنَ الْحَارِثِ، وَقُمْ يَا حَمْزَةُ، وَقُمْ يَا عَلِيُّ،
- *"Kalk yâ Ubeyde! Kalk yâ Hamza! Kalk yâ Ali!"* diye emretti.

Müşriklerin Yere Serilmeleri

- Bu üç sahabî, derhâl kalkıp meydana çıktılar.
- Ubeyde b. Haris, Utbe b. Rabia'yla; Hz. Hamza, dengi Şeybe b. Rabia'yla ve Hz. Ali ise, Velid b. Utbe'yle çarpışacaktı.
- Teke tek vuruşma şiddetli bir şekilde başladı. Hz. Hamza ile Hz. Ali, birer hamlede hasımlarını yere serip öldürdüler. Hasımlarını bir hamlede öldüren Hz. Hamza ile Hz. Ali, bu sefer dönüp Hz. Ubeyde'nin yardımına koştular. Utbe'nin de işini bitirerek, Ubeyde'yi alıp Rasulullah Efendimizin huzuruna getirdiler.
- Ayağından yaralı, kanlar içinde olan Hz. Ubeyde, Peygamber Efendimizin huzuruna geldiğinde, "Yâ Resûlallah, ben şehid miyim?" diye sordu.
- Resûli Ekrem Efendimiz, "Evet, şehitsin." buyurdu ve yerinin Firdevs cenneti olduğunu müjdeledi.

- Bu müjdeyi alan Ubeyde Hazretleri, ayağının kesilmesini hiçe saydı ve memnun olup, dini İslâm uğrunda çektiği eza ve cefalardan dolayı asla üzülmediğine dair güzel beyitler söyledi. Yarası fazlasıyla ağır olduğundan, Bedir'den dönülürken yolda vefat etti. Oraya defnedildi.
- Adamlarının bir bir yere serildiğini gören müşrikleri, büyük bir dehşet sardı. Birdenbire ne yapacaklarını şaşırır hâle geldiler. Ebû Cehil ise, onları teselli etmeye, toparlamaya çalışıyordu.
- Rasulullah Efendimiz, bu bir avuç mücâhidin hâline bakarak, Allah'a şöyle niyazda bulundu:
- اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ حُفَاةٌ فَاحْمِلْهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ عُرَاةٌ فَاكْسُهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ جِيَاعٌ فَأَشْبِعْهُمْ

- *"Allah'ım! Onlar yaya ve yalın ayaktırlar; Sen, onlara binecek ver! Allah'ım! Onlar çıplaktırlar; Sen, onları giyindir. Allah'ım! Onlar açtırlar; Sen, onları doyur!*
- Sonra da, dilinden düşürmediği duasını tekrarladı:
- اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنْ تَهْلِكْ هَذِهِ الْعِصَابَةُ مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ لَا تُعْبَدُ فِي الْأَرْضِ أَبَدًا.
- *"Allah'ım! Bana yaptığın va'dini yerine getir! Allah'ım! Bu bir avuç mücâhidi helak edersen, artık Sana yeryüzünde ibâdet edecek kimse kalmaz!"*

Akrabalar Karşı Karşıya:

- Mus'ab b. Umeyr Muhacirlerin sancaktarı iken, kardeşi Ebû Azîz İbni Umeyr ise müşrik ordusunun birinci bayraktarıydı.
- Hz. Ebû Bekir, oğlu Abdullah'la Müslümanlar safında bulunurken; diğer oğlu Abdurrahmân ise, Kureyş müşrikleri arasındaydı. Cesareti ve keskin ok atıcılığı ile meşhur olan Abdurrahmân, bir ara ortaya atılıp er dileyince, Hz. Ebû Bekir ayağa kalktı; Hz. Resûlullah'tan, oğluyla çarpışmak üzere müsaade istedi.
- Fakat, Efendimiz, *"Yâ Ebâ Bekir!.. Bilmez misin ki sen, benim görür gözüm ve işitir kulağım yerindesin!"* buyurarak ona izin vermedi.
- Hz. Resûlullah'tan, izin alamayan Ebû Bekir, oğluna, "Ey Abdurrahmân! Bana olan münâsebetin nerede kaldı?" diye seslendi.
- Abdurrahmân ise, "Aramızda silâhtan, uzun, yüğrük attan ve kılıçtan başka bir şey kalmadı." diye cevap verdi.

Harp Başladı

- Tarih, 17 Ramazan, Cuma günü sabah saatleri...
- Artık iki ordu, olanca güç ve kuvvetleriyle birbirine saldırmaya geçmişti.
- Rasulullah Efendimiz, mücâhidleri Allah yolunda cihada teşvik eden konuşmalar yapıyor, şehid düşenlerin makamlarının Cennet olacağını müjdeliyordu. "Zafer bizimdir!" diyerek de, her zaman mücâhidlerin gayret ve ümitlerini hep aynı canlılıkta tutmaya ihtimam gösteriyordu. Zaman zaman da ordunun önüne geçip bilfiil cesaretini göstererek, mücâhidlerin de cesaretini artırıyordu.

- Hz. Ali der ki:
- لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ، وَحَضَرَ الْبَأْسُ اتَّقَيْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صلّى الله عليه وسلم، وَكَانَ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ بَأْسًا يَوْمَئِذٍ وَمَا كَانَ أَحَدٌ أَقْرَبَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ مِنْهُ "
- "Bedir günü harb şiddetlendiği zaman, Rasûlullah'a sığınmıştık! O gün, halkın en cesaretlisi, en kahramanı o idi! Müşriklerin saflarına ondan daha yakın kimse yoktu!"

Peygamberimizin Mücâhidleri Harbe Teşviki

- Harb bütün şiddetiyle devam ediyordu. Resûli Ekrem ise, durmadan mücâhidleri harbte sebat etmeye çağırıyordu:
- *"Muhammed'in varlığı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bugün Allah'ın rızasını umarak sabır ve sebat göstererek çarpışanları ve arkasına dönmeden ilerlerken öldürülenleri, Allah muhakkak cennetine koyacaktır!"*
- Ensâr'dan Umeyr b. Humam, elinde hurmasını yerken Rasûlullah'ın bu müjdesini işitti ve, "Ne iyi, ne iyi! Cennet'e girmek için, şu heriflerin elinde ölmekten başka bir şey lâzım değilmiş." diye konuşarak elindeki hurmaları yere attı ve hemen kılıcını sıyırarak, şehâdetin faziletine ve âhiret hayatının ehemmiyetine dair müessir beyitler söyleyip düşmanın üzerine hücum etti. Bir daha geri dönmeyen Umeyr, birçok müşriki öldürdükten sonra, kendisi de arzuladığı şehâdet mertebesine ulaştı.

Bir Mucize

- Çarpışma bütün şiddetiyle devam ederken, Rasulullah Efendimiz, Cebrailin söylemesiyle yerden bir avuç ince kum alıp küffar ordusunun üzerine attı ve şöyle dua etti:
- *"Yüzleri kara olsun! Allah'ım, kalblerine korku sal, ayaklarına titreme ver!"*
- "Yüzleri kara olsun!" sözü bir kelâm iken, onlardan her birinin kulağına gitmesi gibi, o bir avuç kum dahi her bir müşrikin gözüne gitti. Hücumu terk edip gözleriyle meşgul olmaya başladılar.
- Kur'ân-ı Kerim, bu mucizeyi şu âyetiyle ilân eder:

- فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللّهَ رَمَى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلاَءً حَسَنًا إِنَّ اللّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

- ***Enfal - 17. (Savaşta) onları siz öldürmediniz, fakat Allah öldürdü onları; attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı (onu). Ve bunu, müminleri güzel bir imtihanla denemek için (yaptı). Şüphesiz Allah işitendir, bilendir.***

Peygamberimizin Münâcâtı ve Meleklerin Yardıma Gelmesi

- Peygamber Efendimiz, bir taraftan mücâhidler arasında dolaşıp cihada olan şevklerini artırıcı konuşmalar yapıyor, bir taraftan da kıbleye yönelerek Yüce Mevlâsına yalvarıyordu: "Allah'ım! Bana va'dettiğin yardımı lütfet!"
- Bu münâcâtı esnasında bir ara öylesine kendinden geçti ki, ridâsı mübarek omuzlarından kayıp düştüğü hâlde farkına varmadı. Yanından ayrılmayan Hz. Ebû Bekir, ridâsını yerden alıp mübarek omuzlarına koydu ve, "Yâ Resûlallah!.. Rabbine ettiğin niyaz yetişir. Şüphesiz, O, sana olan va'dini yerine getirecektir." diye konuştu.
- Bir müddet sonra Rasulullah Efendimiz,

- أَبْشِرْ يَا أَبَا بَكْرٍ، أَتَاكَ نَصْرُ اللَّهِ. هَذَا جِبْرِيلُ آخِذٌ بِعَنَانِ فَرَسٍ يَقُودُهُ، عَلَى ثَنَايَاهُ النَّقْعُ
- "Müjde ey Ebû Bekir! Sana Allah'ın yardımı geldi. İşte, şu, Cebrail'dir. Kum tepeleri üzerinde atının dizginini tutmuş, silâhlanmış, emir bekliyor!" diye buyurdu.
- Kur'ân-ı Kerim, bu olayı şöyle zikretmektedir:
- وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
- ***Al-i İmran-123. Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz halde Allah, Bedir'de de size yardım etmişti. Öyle ise, Allah'tan sakının ki O'na şükretmiş olasınız.***

- إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلاَثَةِ آلاَفٍ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ مُنْزَلِينَ
- ***124. O zaman sen, müminlere şöyle diyordun: İndirilen üç bin melekle Rabbinizin sizi takviye etmesi, sizin için yeterli değil midir?***
- بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلاَفٍ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ مُسَوِّمِينَ
- ***125. Evet, siz sabır gösterir ve Allah'tan sakınırsanız, onlar (düşmanlarınız) hemen şu anda üzerinize gelseler, Rabbiniz, nişanlı beş bin melekle sizi takviye eder.***

- وَمَا جَعَلَهُ اللهُ إِلاَّ بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِنْدِ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ
- ***126. Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı. Zafer, yalnızca mutlak güç ve hikmet sahibi Allah katındandır.***
- لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ
- ***127. Allah, kâfirlerden bir kısmının kökünü kessin veya onları perişan etsin, böylece bozulmuş bir halde dönüp gitsinler diye, size yardım eder).***

- Rivayet edildiğine göre; o esnada, şiddetli bir rüzgâr çıktı. Göz gözü görmez oldu. Sonra geçip gitti. Arkasından ikinci bir rüzgâr daha çıktı ve o da geçip gitti.
- Bu, Cebrail emrindeki üç bin meleğin gelip Rasulullah Efendimizin yanında, sağında ve solunda yer alışının tezahürü idi.
- Melekler, başlarına beyaz sarıklar sarmışlar, sarıkların uçlarını ise arkalarına salıvermişlerdi. Yalnız, Hz. Cebrail'in sarığı sarı idi. Meleklerin hepsi alaca renkte atlara binmişlerdi.

Ebû Cehil'in Öldürülmesi

- Müslümanların büyük düşmanı olan Ebû Cehil'i öldürmek bir iftihar vesilesi olacağından, mücâhidlerden her biri onu bulup öldürmek istiyordu. Hattâ, Ebû Cehil zannıyla, Hz. Hamza, müşriklerin reislerinden, Mahzum Oğullarından Hâlid b. Velid'in biraderi olan Ebû Kays İbni Velid'i ve Hz. Ali yine Benî Mahzum'dan Abdullah İbni Münzir'i öldürmüşlerdi.
- Ebû Cehil, 70 yaşında, pek gözlü, korkunç yüzlü, inatçı ve mütemerrid bir İslâm düşmanıydı. "Anam beni bugün için doğurmuş!" diyerek cesaretini izhar ediyor ve askerini harbe sürüyordu.
- Mahzum Oğulları, müşriklerden birçok kimsenin öldürüldüğünü görünce, ne pahasına olursa olsun onu korumak için Ebû Cehil'in etrafını deve sürüsü gibi sardılar.

- Abdurrahmân b. Avf, harb alanında, Ensâr gençlerinden iki delikanlıyı gördü.
- Onlardan biri kendisine yaklaşarak, "Ey amca!.. Sen Ebû Cehil'i tanır mısın?" diye sordu.
- Abdurrahmân b. Avf, "Evet, tanırım. Ne yapacaksın onu?" deyince, genç şu cevabı verdi:
- "Allah'a söz verdim: Ebû Cehil'i gördüğüm gibi üzerine yürüyüp, ya onu öldüreceğim yahut bu uğurda şehid olacağım!"
- Abdurrahmân b. Avf Hazretleri, gencin bu azim ve kahramanlığını hayretle takdir ederken, diğer genç de yanına yaklaşıp aynı şeyleri söyledi.
- Abdurrahmân b. Avf, önceleri kendi kendine, "Harb safında iki çocuk arasında kaldım!" derken onların bu cesurca sözlerine hayret etti.

- Bu iki genç, Afra Harun'un harbe iştirak etmiş yedi oğlundan ikisi olan Muaz ve Muavviz idiler.
- Tam bu sırada Abdurrahmân b. Avf'ın gözü, Ebû Cehil'e ilişti. Gençlere onu göstererek, "İşte, aradığınız Ebû Cehil!.." dedi.
- İki kahraman fedaî, derhâl kılıçlarını sıyırıp, Ebû Cehil'in bulunduğu tarafa doğru yürüdüler.
- Bu iki genç gibi birçok mücâhid de Ebû Cehil'i öldürme fırsatını kolluyordu.
- Gençlerin Ebû Cehil'e yetişmesinden önce, onu başından beri gözetleyip duran, Ensâr'dan Muaz b. Amr b. Cemuh, o esnada bir fırsatını bulup Ebû Cehil'in ayağına bir kılıç darbesi indirdi. Ebû Cehil'in oğlu İkrime de, kılıcıyla, onun elini kolunu yaraladı. Bu kahraman sahabî der ki:

- "Elim, derisinde sallandı kaldı. Çarpışmanın şiddeti bana onu unutturdu. O gün kesik elimi arkama atıp, hep çarpıştım durdum. Bana fazla zahmet verince de, ayağımla üzerime bastım, sallanan kolumu koparıp attım!"
- Muaz b. Amr b. Cemuh'un yaralanmasından sonra Muaz ile Muavviz de, Ebû Cehil'in yanına vardılar. Üzerine hücum ederek kılıç darbeleriyle yere serdiler, öldü zannıyla da bırakıp gittiler.

"Ebû Cehil, Bu Ümmetin Firavunudur!"

- Bu esnada Rasulullah Efendimiz, "Acaba Ebû Cehil, ne yaptı, ne oldu? Kim gidip bir bakar?" buyurarak, ölüler arasında onun araştırılmasını emretti.
- Mücâhidler aradılar, fakat bulamadılar.
- Peygamber Efendimiz yine, *"Arayınız! Benim, onun hakkında sözüm var. Eğer siz, onun ölüsünü teşhis edemezseniz, dizindeki yara izine bakınız."* buyurdu.
- Bunun üzerine Abdullah İbni Mes'ud, Ebû Cehil'i aramaya gitti. Onu son nefesinde, can çekişirken gördü. Kendisine, "Ebû Cehil sen misin?" dedi. Sonra da boynuna ayağıyla bastı ve, "Ey Allah'ın düşmanı!.. Nihayet Allah, seni, hor ve hakir etti! Gördün mü?" dedi.
- Can çekiştiği hâlde Ebû Cehil, "Ey koyun çobanı!.. Pek sarp yere çıkmışşın. Büyük bir kişinin, kavmi ve kabilesi tarafından öldürülmesi,

sadece şimdi olan bir şey değildir! Sen, bana, bugün zafer ve galebenin hangi tarafta olduğunu haber ver." dedi.

- İbni Mes'ud, "Nusret ve galebe, Allah ve Resulü tarafındadır!" diyerek, son nefesinde onu ümitsizliğe düşürdü. Ebû Cehil, bu halde bile bir kere daha küfrünü kustu:
- "Muhammed'e söyle ki, şimdiye kadar onun düşmanı idim; şimdi düşmanlığım bir kat daha arttı!"
- Bunun üzerine, İbni Mes'ud, hemen onun başını keserek Rasulullah'a getirdi. "İşte, Allah'ın düşmanı Ebû Cehil'in başı!" dedi.
- Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz,
- اللَّه أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ،

- *"Allah en büyüktür! Vaadine sadık olan, Kuluna yardım eden, düşmanları hezimete uğratan Allah'a hamdolsun!"* dedikten sonra,
- هَذَا فِرْعَوْنُ هَذِهِ الْأُمَّةِ»
- *"Bu ümmetin firavunu, işte budur!"* buyurdu.
- Ebû Cehil'in öldürülmesinden sonra, müşrik ordusunda Müslümanlara karşı koyacak pek kimse kalmadı. Bu arada, azılı müşrik Ümeyye b. Halef de, Mekke'de merhametsizce işkenceye uğrattığı Bilâli Habeşî tarafından öldürülünce, Kureyş Ordusu fena hâlde bozuldu. Müşrik askerleri gerisin geri kaçmaya başladılar. Kaçanlar o anda kurtuldular, ele geçirilenler ise esir alındılar.

BEDİR SAVAŞININ NETİCESİ

- Sadece birkaç saat süren savaş neticesinde, İslâm Ordusu, parlak bir zafer elde etmişti.
- Mücâhidler, 14 şehid vermişlerdi; müşriklerden öldürdüklerinin sayısı ise 70 kadardı; bir o kadarını da esir almışlardı. Öldürülenlerden 24 kişi, müşriklerin ileri gelenlerindendi.
- Mücâhidler, Peygamberimizin emri gereği, müşrik ileri gelenlerinin cesetlerini toptan bir çukura gömdüler.
- Peygamber Efendimiz şehitlerin cenaze namazını da Bedir'de kıldı.
- Bu parlak zaferle, İslam üzerindeki şüphe ve tereddüt bulutları parçalandı, Müslümanların cesaretlerine bir kat daha cesaret katılmış oldu.

Esirler Ve Ganimetler

- Büyük bir hezimete uğrayan Kureyş Ordusu, geride birçok mal ve 70 esir bırakmıştı. Ganîmet malları, 150 deve, 10 at, külliyetli miktarda kırmızı kadife, harb âlet ve edevatı, ev ve giyim eşyasından ibaretti.
- Esirler arasında, Resûli Ekrem Efendimizin amcası Abbas, amcası oğullarından Ukayl b. Ebî Tâlib ve Nevfel b. Abdülmuttâlib ile kerîmeleri Hz. Zeyneb'in kocası Ebû'l Âs İbn er-Rebî de vardı. Yine, Mus'ab b. Umeyr'in kardeşi ve müşrik ordusunun baş bayraktarı olan Ebû Azîz İbni Umeyr de esirler arasındaydı.
- Esirlerin kaçmaması için ellerinin bağlanmasına, Hz. Ömer memur edildi.

- Efendimizin Amcası Abbas, hepsinin büyüğü olduğu için pek sıkı bağlanmıştı. Bu sebeple de gece inlemeye başladı. Bu iniltiyi duyan Efendimizin gözüne bir türlü uyku girmiyordu.
- "Yâ Rasûlallah!.. Ne diye uyumuyorsunuz?" dediler. "Abbas'ın inlemesi yüzünden..." diye cevap verdi.
- Rasulullah Efendimizin rahatsız ve müteessir olmasını istemeyen Ashab'tan bazıları, gidip Abbas'ın bağını çözdüler.
- İniltinin kesildiğini gören Efendimiz, "Abbas'ın iniltisini ne diye işitmiyorum?" diye sordu.
- Sahabîler, "Onun bağını çözdük." dediler.
- Bunun üzerine Efendimiz, "Bütün esirlerin bağını çözünüz!" buyurduktan sonra uyudu."

Ganimet Mallarının Dağıtılması

- Muharebenin bitmesinden üç gün sonra Bedir'den ayrılan Peygamber Efendimiz, Medine'ye doğru gelirken, Safra Boğazını geçtikten sonra, Seyer denilen kum tepesindeki bir ağacın altına indi. Orada ganîmet mallarını müsâvî bir şekilde Müslümanlar arasında taksim etti.
- Peygamber Efendimiz, ganîmet malları arasından, Ebû Cehil'in devesini "kumandanlık hakkı" olarak aldı. Süvarilere ikişer hisse, piyadelere birer hisse verdi. İzinli olup veya vazifeli bulunup Medine'de kalan sekiz kişi ile Bedir'de şehid düşenlere de hisse ayrıldı.
- Münebbih b. Haccac'ın kılıcı "Zûlfikâr" da Peygamber Efendimizin hissesine düştü. Resûli Ekrem Efendimiz, Zûlfikâr' ı bilâhare Hz. Ali'ye hediye etti.

Esirler Hakkında Meşveret

- Esirler hakkında ne türlü muamele yapılacağına dair henüz İlâhî vahiy gelmiş değildi. Bu sebeple onlar hakkında reyle karar vermek gerekiyordu.
- Esirler hakkında ne yapmak gerektiğine dair, Peygamber Efendimiz, sahabîlerle istişare etti.
- Hz. Ebû Bekir, "Yâ Rasûlallah!.. Bunlar bizim akrabamızdırlar. Benim reyim, onlardan fidye alarak affedip serbest bırakmandır. Onlardan alacağımız fidyeler, kâfirlere karşı bizim için bir kuvvet olur. Allah'ın onları hidâyete erdirip, bize yardımcı yapmaları da umulur." diye fikir beyan etti.
- Rasulullah Efendimiz, Hz. Ömer'e, "Ey Hattab'ın oğlu!.. Senin fikrin nedir?" diye sordu.

- Hz. Ömer, "Yâ Rasûlallah!.. Onlar, seni yalanladılar, seni memleketinden çıkardılar. Hepsinin boynunu vurdur!" cevabını vererek görüşünü açıkladı.
- Efendimiz, şefkat ve merhameti bu şekil bir muameleye rıza göstermediğinden, sualini tekrarladı. Ancak, Hz. Ömer, aynı fikrinde ısrar etti ve, "Onlar, müşriklerin reislerindendir. Hepsinin boynunu vurmalı!"
- Peygamber Efendimiz, hiçbirine cevap vermeden sustu, sonra da kalkıp çadırına girip bir müddet orada durdu.
- Sahabîlerin bir kısmı Hz. Ebû Bekir'in görüşüne, diğer bir kısmı ise Hz. Ömer'in fikrine iştirak ediyordu.
- Bir müddet sonra Peygamber Efendimiz çadırından çıktı ve Hz. Ebû Bekir'e hitaben şöyle buyurdu:
- *"Yâ Ebâ Bekir! Senin hâlin, Hz. İbrahim'in hâline benzer: O, Allah'a, 'Kim bana uyarsa, işte o bendendir. Kim de bana karşı gelirse, şüphe yok ki, Sen istediğin kimseyi mağfiret edersin. Zîra, Sen, Gafur ve*

Rahîm'sin.' demişti. Ey Ebû Bekir! Senin hâlin, Hz. İsa'nın hâline de benzer: Hz. İsa, Allah'a, 'Eğer, onları azaba uğratırsan, onlar Senin kullarındır. Eğer onları affedersen, şüphe yok ki, kudretiyle her şeye üstün gelen, hikmetiyle her yaptığını yerli yerinde yapan Sensin.' demişti."

- Sonra Hz. Ömer'e dönerek şöyle dedi: *"Ey Ömer! Senin hâlin de, Hz. Nuh'un hâline benzer: O, Allah'a, 'Ey Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden yurt tutan hiçbir kimse bırakma!' demişti. Senin hâlin, ey Ömer, Hz. Musa'nın hâline de benzer: 'Yüreklerini şiddetle sık; ki, onlar, inletici azabı görünceye kadar îman etmeyeceklerdir!' demişti."*
- Bu konuşmalardan sonra Rasulullah Efendimiz, Hz. Ebû Bekir'in görüşünü kabul etti. Esirlerden dörder bin dirhem bedel alınarak salıverilmelerini emretti. Bu arada, durumlarına göre, kendilerinden bedel olarak üç bin, iki bin ve bin dirhem alınması kararlaştırılanlar da oldu.

- Fidye vermeye gücü yetmeyip de okuma yazma bilen esirlerin, Ensâr'dan 10'ar çocuğa yazı öğretmek şartıyla serbest bırakılacakları, Rasulullah Efendimiz tarafından kararlaştırıldı.
- Zeyd b. Sabit Hazretleri, bu suretle okuma yazma öğrenen çocuklar arasında idi. Bu sayede Medine'de de okuma yazma bilenlerin sayısı çoğaldı.

Esirler Hakkında İnen Ayetler

- Esirler hakkında bu kararın alınması üzerine şu âyeti kerîmeler nazil oldu:
- **مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ [67]**
- ***Enfal-67. Yeryüzünde ağır basıncaya (küfrün belini kırıncaya) kadar, hiçbir peygambere esirleri bulunması yaraşmaz. Siz geçici dünya malını istiyorsunuz, halbuki Allah (sizin için) ahireti istiyor. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir.***
- **لَوْلاَ كِتَابٌ مِنَ اللهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ [68]**
- ***68. Allah tarafından önceden verilmiş bir hüküm olmasaydı, aldığınız fidyeden ötürü size mutlaka büyük bir azap dokunurdu.***

- فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلاَلاً طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ [69]

- ***69. Artık elde ettiğiniz ganimetten helâl ve temiz olarak yeyin. Ve Allah'tan korkun. Şüphesiz ki Allah bağışlayan, merhamet edendir.***

Hz. Ömer, konuyla ilgili bir hâtırasını şöyle anlatır:

- "Sabahleyin Rasûlullah’ın huzuruna geldiğim zaman, onu ve Hz. Ebû Bekir'i oturmuş, ağlıyor gördüm.
- "'Yâ Rasûlallâh!.. Sen ve arkadaşın, niçin ağlıyorsunuz? Sizi ağlatan şeyi bana söyler misiniz? Eğer ağlanacak bir durum varsa ben de ağlayayım! Ağlanacak bir durum yoksa, ikinizin ağlamasına yine katılırım!' dedim.
- Rasûlullah şöyle buyurdu:
- *Senin arkadaşlarının esirlerden aldıkları fidye-i necattan dolayı vay benim başıma gelene! Uğrayacağınız azabın, şu yakınınızdaki ağaçtan daha yakın olduğu, bana gösterildi*.

Peygamberimizin Esirler Hakkında Müslümanlara Tavsiyesi

- Peygamber Efendimiz, Medine'ye gelen esirleri ashabı arasında dağıttı ve onlara, *"Siz esirler hakkında birbirinize iyilik ve hayır tavsiye ediniz."* buyurdu.
- Esirler arasında bulunan Mus'ab b. Umeyr'in kardeşi Ebû Azîz der ki:
- "Esirler Bedir'den Medine'ye getirildikleri zaman, ben de Ensâr'dan bir ailenin yanına düşmüştüm. Rasûlullah, biz esirler hakkında Müslümanlara tavsiyelerde bulunmuştu. Bu sebeple de onlar, sabah ve akşam yemeklerinde ekmeği bana verirler, hurmayı kendileri yerlerdi. Onlardan birinin eline bir ekmek parçası geçse, onu bana verirdi. Ben de, utandığımdan, o ekmek parçasını, veren kimseye iade ederdim. Fakat o yine ekmeğe dokunmadan tekrar bana verirdi!"

Peygamberimizin, Abbas'a Sakladığı Altınları Haber Vermesi!

- Esirler arasında bulunan, Peygamberimizin amcası Hz. Abbas, oldukça zengin biriydi. Rasulullah Efendimiz; *"Ey Abbas! Kendin, kardeşinin oğlu Âkil b. Ebî Tâlib ile Nevfel b. Haris için fidye öde! Çünkü sen, servet sahibisin."* dedi.
- Hz. Abbas müşriklerle Bedir'e çıkıp 800 dirhem altın alıp getirmişti. Harb esnasında bu da elinden alınmış ve ganîmet malları arasına katılmıştı. Peygamberimize, "Bari harp esnasında elimden alınan o altınları, fidye say." diye teklif etti. Peygamber Efendimiz, *"Hayır... O, bizim aleyhimizde sarf etmek için taşıdığın ve Allah'ın sonunda bize nasip ettiği bir maldır. Onu sana geri veremeyiz."* buyurdu.
- Hz. Abbas, "Benim ondan başka param yok! Yâ, beni avuç açtırıp da dilendirecek misin?" dedi.
- Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, *"Ey Abbas!.. Ya o altınlar nerede kaldı?"* diye sordu.

- Hz. Abbas, "Hangi altınlar?.." dedi. Rasulullah Efendimiz anlattı:
- *"Hani sen, Mekke'den çıkacağın gün, zevcen Ümmü Fadl'a teslim ettiğin altınlar!.. Onları teslim ederken, yanınızda ikinizden başka da kimse yoktu. Sen, Ümmü Fadla, 'Bu seferde başıma ne geleceğini bilmiyorum. Şayet herhangi bir felâkete uğrayıp da dönemezsem, şu kadarı senin içindir, şu kadarı Fadl içindir, şu kadarı Abdullah içindir, şu kadarı Ubeydullah içindir, şu kadarı da Kuşem içindir!' demiştin. İşte o altınlar!.."*
- Hz. Abbas, hayretle, "Bunu sana kim haber verdi?" diye sordu.
- Peygamber Efendimiz, *"Allah haber verdi!"* buyurdu.
- Bunun üzerine Hz. Abbas, şehâdet getirerek Müslüman oldu. Fidyesini ödedikten sonra da Mekke'ye döndü.
- Hz. Abbas, Mekke'ye dönünce Müslümanlığını izhar etmeyip hep gizli tutum ve davranışları Peygamber Efendimize bildirir ve Mekke'deki Müslümanlara yardım ederdi.

Hz. Zeyneb'in Gerdanlığını Göndermesi

- Bedir esirleri arasında, Peygamber Efendimizin damadı Hz. Zeyneb'in kocası Ebû As b. Rebi de vardı.
- Hz. Zeyneb, kocası Ebû Âs'ın fidyesi olmak üzere boynundaki gerdanlığı çıkarıp Medine'ye gönderdi. Bu gerdanlığı Hz. Zeyneb'e, evlendiği sırada annesi Hz. Hatice hediye etmişti.
- Rasulullah'ın kızının gerdanlığını fidye olarak göndermesi, Ashabı Kiram'a fazlasıyla tesir etti.
- Peygamber Efendimiz de onu görünce son derece duygulandı ve, *"Eğer münasip görürseniz, Zeyneb'in esirini salıveriniz, bedelini de geri gönderiniz."* buyurdu.
- Bunun üzerine sahabîler, Ebû'l-Âs'ı serbest bırakıp gerdanlığı da geri gönderdiler.

Bedir Zaferinin Yankıları

- Bedir Zaferi, gerek Medine içinde ve gerekse dışında müsbet menfî akisler uyandırdı. Her şeyden önce Medine içindeki Yahudî ve putperestlerin gözleri yıldı. Hattâ, Yahudilerden bazıları, "Evsafını kitaplarımızda okuduğumuz zât budur. Artık ona karşı durulamaz. Galib olacak hep odur." diyerek îmana geldiler. Bir kısmı ise, korkularından îman etmiş gibi göründüler. Ama fitne ve fesad çıkarmaktan yine de vazgeçmediler.
- Habeş Necâşîsi de, Peygamberimizin bu muzafferiyetini haber alanlar arasındaydı. O da ülkesinde bulunan Muhacir Müslümanlara, "Allah, Resulüne Bedir'de yardım etmiştir. Bundan dolayı hamd ederim." diyerek memnuniyet ve sevincini izhar etti.
- Medine'de Müslümanlar arasında bayram havası yaşanırken, Mekke'de müşrikler ise tam bir matem havasına bürünmüşlerdi.
- Bedir galibiyetiyle civarındaki kabîlelere de gözdağı verilmiş oldu.

Ebu Leheb'in Ölümü

- Ebû Leheb, Bedir'e katılmamış ve yerine Âsî b. Hişam'ı göndererek Mekke'de kalmıştı.
- Kureyş Ordusu, İslâm Ordusu karşısında büyük bir hezimete uğrayıp Mekke'ye dönünce, Ebû Leheb, Ebû Süfyan b. Haris'i yanına çağırarak, "Ey kardeşimin oğlu!.. Halkımın işi nasıl oldu? Bana anlat." dedi.
- Ebû Süfyan İbni Haris, "Vallahi, biz o toplulukla karşılaşınca bozguna uğradık. Onlar da kimimizi öldürdüler, kimimizi de esir ettiler. Fakat, ben halkı kınamam ve ayıplamam; zîra, kır atlara binmiş, ak benizli bir alay süvariyle karşılaştık ki onlara karşı koymak mümkün değildi!"
- O sırada Hz. Abbas'ın zevcesi Ümmü Fadl ile kölesi Ebû Refı de orada bulunuyorlardı. Ebû Refi, "Vallahi, o gördüğün süvariler, melekler idi!" deyince, Ebû Leheb, hiddetlenip yüzüne şiddetli bir tokat indirdi, sonra da üzerine çöküp dövmeye başladı.
- Ümmü Fadl, gayrete geldi.

- "Bîçâre köleyi, efendisi burada yok diye dövüyorsun!" diyerek bir çadır direğiyle Ebû Leheb'in başını yardı.
- Ebû Leheb, zelil ve perişan bir hâlde kalkıp gitti.
- Gam ve kederinden ağır hasta oldu. Bir hafta sonra da ölüp gitti.
- Oğulları ölüsünü, iki veya üç gün beklettiler. Evinde cesedi kokmaya başladı. Hastalığının bulaşmasından korktukları için kimse yanına yaklaşmak istemiyordu.
- Kureyşlilerden biri bir gün oğullarına, "Yazıklar olsun size!.. Babanız evinde koktuğu hâlde, onun yanma uğramamaktan utanmıyor musunuz?" dedi.
- Onlar, "Biz, onun hastalığından korkuyoruz!" deyince, adam, "Haydi, gelin! Ben size yardım edeyim." diyerek gittiler.
- Fakat yanına yaklaşılacak gibi değildi.
- Onu ne yıkadılar ve ne de ona el sürdüler. Uzaktan üzerine su serptiler. Sonra sürükleyerek götürüp Mekke'nin yukarı taraflarında bir yere gömdüler. Üzerini taşla kapattılar.